

Тема 8. Аудит місцевих податків та зборів

- 8.1. Плата за землю.
- 8.2. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.
- 8.3. Транспортний податок.
- 8.4. Туристичний збір.
- 8.5. Збір за місця для паркування транспортних засобів.

Місцеві податки та збори – це податки та збори, які встановлюються органами місцевого самоврядування відповідно до законодавства, вони є обов'язковими до сплати в межах адміністративно-територіальних одиниць та зараховуються до їх бюджетів.

До місцевих податків належать (ст.10 ПК України):

- 1. Податок на майно;

У свою чергу податок на майно складається з:

- податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- транспортного податку;
- плати за землю.

- 2. Єдиний податок.

До місцевих зборів належать:

- збір за місця для паркування транспортних засобів,
- туристичний збір.

На період дії правового режиму воєнного стану з 1 березня 2022 року по 31 грудня року, в якому припинено або скасовано воєнний стан не нараховується та не сплачується окремі види місцевих податків та зборів за об'єкти, що розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації.

Основні етапи аудиту місцевих податків та зборів можна представити таким чином:

- перевірка правильності віднесення суб'єкта підприємницької діяльності до категорії платників конкретного місцевого податку або збору;
- перевірка повноти та правильності визначення бази оподаткування;
- оцінка правильності застосування ставок місцевих податків та зборів;
- перевірка обґрунтованості застосування пільг;
- перевірка своєчасності надання податкової звітності та сплати місцевих податків та зборів у повному обсязі;
- оцінка порядку ведення бухгалтерського і податкового обліку місцевих податків та зборів;
- перевірка правильності самостійного виправлення помилок, допущених при обчисленні та сплаті податків у минулих звітних періодах.

8.4. Туристичний збір

Основними нормативними документами, які слід використовувати при проведенні аудиту туристичного збору, є:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VII зі змінами і доповненнями.

2. Наказ Державної податкової служби України «Про затвердження форм податкових декларацій збору за місця для паркування транспортних засобів та туристичного збору» від 12.01.2011 № 35/18773 зі змінами і доповненнями.

3. Рішення сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаної територіальної громади про встановлення туристичного збору.

4. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-XII зі змінами і доповненнями.

5. Цивільний кодекс України зі змінами і доповненнями.

6. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 13.03.1998 № 59 зі змінами і доповненнями.

7. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 № 3551 зі змінами і доповненнями.

8. Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28.02.1991 № 796-XII зі змінами та доповненнями.

9. Податкова декларація з туристичного збору (Затверджена наказом Міністерства фінансів України від 08.05.2019 №186).

Платниками збору є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаної територіальної громади, про встановлення туристичного збору, та тимчасово розміщуються у місцях проживання (ночівлі).

Платниками збору не можуть бути особи, які:

а) постійно проживають, у тому числі на умовах договорів найму, у селі, селищі або місті, радами яких встановлено такий збір;

б) особи, які прибули у відрядження або тимчасово розміщуються у місцях проживання (ночівлі);

в) особи з інвалідністю, діти з інвалідністю та особи, що супроводжують осіб з інвалідністю I групи або дітей з інвалідністю (не більше одного супроводжуючого);

г) ветерани війни;

г) учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;

д) особи, які прибули за путівками (курсівками) на лікування, оздоровлення, реабілітацію до лікувально-профілактичних, фізкультурно-оздоровчих та санаторно-курортних закладів, що мають ліцензію на медичну практику та акредитацію центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я;

е) діти віком до 18 років;

є) дитячі лікувально-профілактичні, фізкультурно-оздоровчі та санаторно-курортні заклади;

з) взяті на облік як внутрішньо переміщені особи;

Ставка збору встановлюється за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаної територіальної громади, за кожен добу тимчасового розміщення особи у місцях проживання (ночівлі), у розмірі до 0,5 відсотка - для внутрішнього туризму та до 5 відсотків - для в'їзного туризму від розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного року, для однієї особи за одну добу тимчасового розміщення.

Базою справляння збору є загальна кількість днів тимчасового розміщення у місцях проживання (ночівлі).

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному кварталу.

Податкові агенти сплачують збір за своїм місцезнаходженням щоквартально, у визначений для квартального звітного періоду строк та відповідно до податкової декларації за звітний (податковий) квартал, або авансовими внесками до 30 числа (включно) кожного місяця (у лютому - до 28 (29) включно) на підставі рішення відповідної сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаної територіальної громади.

Програма аудиту туристичного збору

Основні етапи аудиту	Аудиторські процедури	Джерела отримання аудиторських доказів
1. Оцінка необхідності сплати збору та умов його справляння	1.1. Перевірити наявність рішень міських, селищних та сільських рад щодо встановлення та умов сплати збору	Рішення міських, селищних та сільських рад щодо встановлення на відповідній території місцевих податків і зборів
2. Перевірка правильності віднесення суб'єкта підприємницької діяльності до складу податкових агентів, які повинні здійснювати справляння збору	2.1. Вивчення видів діяльності, які здійснює суб'єкт підприємницької діяльності та правомірності віднесення його до однієї з груп податкових агентів зі справляння збору: а) адміністраціями готелів, кемпінгів, мотелів, гуртожитків для приїжджих та іншими закладами готельного типу, санаторно-курортними закладами; б) квартирно-посередницькими організаціями, які направляють неорганізованих осіб на поселення у будинки (квартири), що належать фізичним особам на праві власності або на праві користування за договором найму; в) юридичними особами або фізичними особами – підприємцями, уповноваженими сільською, селищною або міською радою справляти збір на умовах договору, укладеного з відповідною радою.	Рішення міських, селищних та сільських рад щодо встановлення на відповідній території місцевих податків і зборів, спеціальні договори про справляння збору, Статут підприємства або інші установчі документи суб'єкта підприємницької діяльності, Свідоцтво про державну реєстрацію, Довідка про включення до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ),

		дані про види діяльності, якими займається підприємство, дані про організаційну структуру підприємства
3. Аудит правильності визначення об'єкта та бази оподаткування збором	3.1. Перевірка порядку встановлення вартості проживання. 3.2. Перевірка виключення зі складу вартості проживання з метою розрахунку бази оподаткування збором ПДВ, витрат на харчування та побутові послуги (прання, чистка, прасування одягу, взуття чи білизни), телефонні рахунки, оформлення закордонних паспортів, дозволів на в'їзд (віз), обов'язкове страхування, витрати на усний та письмовий переклади, інші документально оформлені витрати, пов'язані з правилами в'їзду	Накази про встановлення плати за проживання, Розрахунки (кошториси) плати за проживання, Первинні документи, які підтверджують факт сплати вартості проживання (фіскальні чеки, квитанції тощо)
4. Аудит правильності встановлення ставки збору	4.1. Перевірка ставки збору, встановленої органами місцевого самоврядування. 4.2. Перевірка правильності застосованої ставки податку при визначенні суми послуг на проживання	Рішення міських, селищних та сільських рад щодо встановлення на відповідній території місцевих податків і зборів
5. Аудит визначення платників збору	5.1. Перевірка правильності визначення переліку пільгових категорій осіб, які не можуть бути платниками збору. 5.2. Перевірка наявності документів, які підтверджують обґрунтованість віднесення певних категорій осіб до пільгової категорії	Копії таких документів: паспорт громадянина України або паспортний документ, виданий іншою державою, Документ, що підтверджує громадянство, посвідчує особу пред'явника, дає право на в'їзд або виїзд з держави і визнаний Україною, Договір найму (оренди) житла, Наказ (розпорядження) на відрядження, Посвідчення на відрядження, Посвідчення особам, які одержують державну соціальну допомогу, Посвідчення та

		нагрудні знаки ветеранів війни, Посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, путівки, документ, що засвідчує особу, яка супроводжує інвалідів I групи або дітей-інвалідів
6. Аудит повноти та правильності визначення та сплати авансових платежів збору	6.1. Арифметичний перерахунок авансового платежу за кожний місяць, виходячи з тривалості проживання та плати за проживання. 6.2. Перевірка своєчасності сплати авансових платежів, які повинні сплачуватися до 30 числа (включно) кожного місяця (у лютому до 28 (29) включно) за місцем реєстрації податкового агента або його підрозділу без статусу юридичної особи	Первинні документи, які підтверджують факт провадження діяльності та надання послуг з проживання (фіскальні чеки, квитанції тощо), виписки банку, дані аналітичного та синтетичного обліку за рахунком 31 «Рахунки у банках»
7. Аудит податкової декларації зі збору та порядку сплати суми збору	7.1. Перевірка правильності складання податкової декларації туристичного збору, яка передбачає перевірку заповнення всіх реквізитів та арифметичних перерахунків показників. 7.2. Перевірка своєчасності подання податкової декларації до органів державної податкової служби, яка повинна подаватися протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу. 7.3. Перевірка правильності розрахунку суми збору за податковий квартал. 7.4. Перевірка своєчасності сплати суми збору за звітний квартал, яка має сплачуватися протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку для подання податкової декларації	Податкова декларація туристичного збору, суми авансових платежів за даними виписок банку, первинні документи, які підтверджують факт провадження діяльності (фіскальні чеки, квитанції тощо), платіжні документи та виписки банку стосовно сплати остаточної суми збору, дані аналітичного та синтетичного обліку за рахунком 31 «Рахунки у банках»
8. Аудит обліку нарахування та сплати туристичного збору	8.1. Перевірка включення суми туристичного збору до складу плати за проживання та вирахування його суми при визначенні чистого доходу (виручки) від надання послуг.	Дані синтетичного обліку за рахунками 64 «Розрахунки з бюджетом» (за субрахунком «Туристичний збір»), 703 «Дохід

	8.2. Перевірка правильності застосування кореспонденції рахунків при нарахуванні та сплаті збору	від реалізації робіт та послуг», дані податкового обліку
9. Аудит самостійного виправлення помилок, допущених при обчисленні та сплаті податків у минулих звітних періодах	9.1. Перевірка правильності та обґрунтованості трактування помилки при нарахуванні та сплаті збору. 9.2. Перевірка правильності здійснення виправлених записів в бухгалтерському обліку та податковій документації. 9.3. Перевірка правильності розрахунку суми помилки та штрафної санкції. 9.4. Встановлення правильності заповнення перерахунку податкового зобов'язання туристичного збору, який складається у разі уточнення податкових зобов'язань за минулий податковий (звітний) період у складі звітної або звітної нової декларації і подається разом з такою декларацією. 9.5. Перевірка своєчасності сплати суми донарахованого податку та штрафних санкцій.	Перерахунок податкового зобов'язання туристичного збору, Податкова декларація туристичного збору за період, в якому виявлена помилка, дані синтетичного обліку за рахунком 64 «Розрахунки з бюджетом» (за субрахунком «Туристичний збір»), дані податкового обліку

Типовими помилками, які можуть виникати при нарахуванні та сплаті туристичного збору, є:

- несплата туристичного збору податковими агентами внаслідок неознайомлення з рішеннями місцевих органів самоврядування;
- відсутність зазначення туристичного збору при виписуванні рахунків (квитанцій) на проживання;
- включення збору до складу витрат діяльності, а не до складу ціни проживання;
- відсутність копій документів за пільговими категоріями осіб, які не повинні сплачувати туристичний збір;
- включення туристичного збору до ціни проживання всіх осіб, не виокремлюючи пільгову категорію;
- порушення строків сплати авансових платежів або взагалі відсутність їх сплати.

8.5. Збір за місця для паркування транспортних засобів.

Основними нормативними документами, які слід використовувати при проведенні аудиту збору за місця для паркування транспортних засобів, є:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VII зі змінами і доповненнями.
2. Наказ Державної податкової служби України «Про затвердження форм податкових декларацій збору за місця для паркування транспортних засобів та туристичного збору» від 12.01.2011 № 35/18773 зі змінами і доповненнями.
3. Правила паркування транспортних засобів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 № 1342 зі змінами і доповненнями.

4. Правила зберігання транспортних засобів на автостоянках, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 № 115 зі змінами і доповненнями.

5. Рішення сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаної територіальної громади про встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів.

6. Закони України про Державний бюджет України на відповідний рік (у частині встановлення розміру мінімальної заробітної плати на 1 січня кожного року).

7. Податкова декларація збору за місця для паркування транспортних засобів (з додатком) (затверджена наказом Міністерства фінансів України від 21.12.2019 № 550).

Платниками збору є юридичні особи, їх філії (відділення, представництва), фізичні особи - підприємці, які згідно з рішенням сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаних територіальних громад, організовують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках.

Перелік спеціальних земельних ділянок, відведених для організації та провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів, в якому зазначаються їх місцезнаходження, загальна площа, технічне облаштування, кількість місць для паркування транспортних засобів, затверджується рішенням сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаних територіальних громад.

Об'єктом оподаткування є земельна ділянка, яка згідно з рішенням сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаних територіальних громад, спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах або інших місцях, а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги (будівлі, споруди, їх частини), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету.

Базою оподаткування є площа земельної ділянки, відведена для паркування, а також площа комунальних гаражів, стоянок, паркінгів (будівель, споруд, їх частин), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету.

Ставки збору встановлюються за кожний день провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів у гривнях за 1 кв. метр площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності, у розмірі до 0,075 відсотка мінімальної заробітної плати, установлені законом на 1 січня податкового (звітного) року.

Сума збору за місця для паркування транспортних засобів, обчислена відповідно до податкової декларації за звітний (податковий) квартал, сплачується щоквартально, у визначений для квартального звітного (податкового) періоду строк, за місцезнаходженням об'єкта оподаткування.

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному кварталу.

Програма аудиту збору за місця для паркування транспортних засобів

Основні етапи аудиту	Аудиторські процедури	Джерела отримання аудиторських доказів
1. Оцінка необхідності сплати збору та умов його справляння	1.1. Перевірити наявність рішень міських, селищних та сільських рад щодо встановлення та умов сплати збору	Рішення міських, селищних та сільських рад щодо встановлення на відповідній території місцевих податків і зборів
2. Аудит обґрунтованості визначення суб'єкта підприємницької діяльності платником збору	2.1. Встановити наявність в рішенні сільської, селищної та міської ради переліку спеціальних земельних ділянок, відведених для організації та провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів, в якому зазначаються їх місцезнаходження, загальна площа, технічне облаштування, кількість місць для паркування транспортних засобів. 2.2. Перевірити перелік осіб, які уповноважені організовувати та провадити діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів. Такий перелік надається виконавчим органом сільської, селищної, міської ради органу державної податкової служби. 2.3. Перевірити наявність відповідного суб'єкта підприємницької діяльності в переліку осіб, які уповноважені організовувати та провадити діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів. 2.4. Перевірка факту реєстрації підрозділу без статусу юридичної особи, що провадить діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на земельній ділянці не за місцем реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності, платником збору в органі державної податкової служби за місцезнаходженням земельної ділянки	Рішення міських, селищних та сільських рад щодо встановлення на відповідній території місцевих податків і зборів, Статут підприємства або інші установчі документи суб'єкта підприємницької діяльності, Свідоцтво про державну реєстрацію, Довідка про включення до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ), Положення про організаційну структуру підприємства
3. Аудит правильності визначення об'єкта та бази оподаткування збором	3.1. Перевірка величини площі паркувальної зони, а також площі комунальних гаражів, стоянок, паркінгів (будівель, споруд, їх частин), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету, закріпленої за відповідним суб'єктом підприємницької діяльності. 3.2. Перевірка наявності в складі площі земельної ділянки, яка відведена для безоплатного паркування транспортних засобів, передбачених ст. 30 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», і яка не повинна включатися до складу об'єкта та бази оподаткування збором.	Рішення міських, селищних та сільських рад щодо встановлення на відповідній території місцевих податків і зборів, Державний акт на право постійного користування землею, Рішення відповідного органу місцевого самоврядування про передачу земельної ділянки в оренду чи в постійне користування

4. Аудит правильності застосування ставки збору	4.1. Перевірка ставки збору, встановленої органами місцевого самоврядування. 4.2. Перевірка правильності визначення розміру мінімальної заробітної плати для розрахунку збору, який повинен бути установлений законом на 1 січня податкового (звітного) року.	Рішення міських, селищних та сільських рад щодо встановлення на відповідній території місцевих податків і зборів
5. Аудит повноти та правильності визначення та сплати авансових платежів збору для перевірки сплати збору	5.1. Перевірка правильності визначення кількості днів провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів в кожному місяці звітного кварталу. 5.2. Арифметичний перерахунок авансового платежу за кожний місяць, виходячи з площі земельної ділянки, ставки збору та кількості фактичних днів із провадження діяльності з паркування. 5.3. Перевірка своєчасності сплати авансових платежів, які повинні сплачуватися до 30 числа (включно) кожного місяця (у лютому до 28 (29) включно) за місцем розташування спеціально відведеного місця для паркування транспортних засобів	Первинні документи, які підтверджують факт провадження діяльності з паркування (фіскальні чеки, квитанції тощо), виписки банку, дані аналітичного та синтетичного обліку за рахунком 31 «Рахунки у банках»
6. Аудит податкової декларації по збору та порядку сплати суми збору	6.1. Перевірка правильності складання податкової декларації збору за місця для паркування транспортних засобів, яка передбачає перевірку заповнення всіх реквізитів та арифметичних перерахунків показників. 6.2. Перевірка своєчасності подання податкової декларації до органів державної податкової служби, яка має подаватися протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу. 6.3. Перевірка правильності розрахунку суми збору за податковий квартал. 6.4. Перевірка сплати суми збору за звітний квартал, яка має сплачуватися протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку для подання податкової декларації	Податкова декларація збору за місця для паркування транспортних засобів, суми авансових платежів за даними виписок банку, первинні документи, які підтверджують факт провадження діяльності з паркування (фіскальні чеки, квитанції тощо), платіжні документи та виписки банку стосовно сплати остаточної суми збору, дані аналітичного та синтетичного обліку за рахунком 31 «Рахунки у банках»
7. Аудит бухгалтерського та податкового обліку нарахування та сплати збору за місця для паркування транспортних засобів	7.1. Перевірка правильності визначення складу витрат, до яких слід включати збір відповідно до вимог НП(С)БО 16 «Витрати». 7.2. Перевірка правильності застосування кореспонденції рахунків при нарахуванні та сплаті збору.	Дані синтетичного обліку за рахунком 64 «Розрахунки з бюджетом» (за субрахунком «Збір за місця для паркування транспортних засобів»), дані податкового обліку

8. Аудит самостійного виправлення помилок, допущених при обчисленні та сплаті податків у минулих звітних періодах	8.1. Перевірка правильності та обґрунтованості трактування помилки при нарахуванні та сплаті збору. 8.2. Перевірка правильності здійснення виправлених записів у бухгалтерському обліку та податковій документації. 8.3. Перевірка правильності розрахунку суми помилки та штрафної санкції. 8.4. Встановлення правильності заповнення перерахунку податкового зобов'язання збору за місця для паркування транспортних засобів, який складається у разі уточнення податкових зобов'язань за минулий податковий (звітний) період у складі звітної або звітної нової декларації і подається разом з такою декларацією. 8.5. Перевірка своєчасності сплати суми донарахованого податку та штрафних санкцій	Перерахунок податкового зобов'язання збору за місця для паркування транспортних засобів, Податкова декларація збору за місця для паркування транспортних засобів за період, в якому виявлена помилка, дані синтетичного обліку за рахунком 64 «Розрахунки з бюджетом» (за субрахунком «Збір за місця для паркування транспортних засобів»), дані податкового обліку
---	---	---

Типовими помилками, які можуть виникати при нарахуванні та сплаті збору за місця для паркування транспортних засобів, є:

- несплата збору за місця для паркування внаслідок неознайомлення з рішеннями місцевих органів самоврядування;
- відсутність правильного підрахунку кількості днів провадження діяльності з паркування в кожному місяці;
- відсутність реєстрації підрозділу без статусу юридичної особи, що провадить діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на земельній ділянці не за місцем реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності, платником збору в органі державної податкової служби за місцезнаходженням земельної ділянки;
- використання неправильного розміру мінімальної заробітної плати для розрахунку суми збору;
- заниження величини площі паркувальної зони, у тому числі за рахунок необґрунтованого її віднесення до категорії земельної ділянки, яка відведена для безоплатного паркування транспортних засобів, і не оподатковується збором;
- порушення строків сплати авансових платежів або взагалі відсутність їх сплати.